

Designing and Validation of the Islamic Iranian Lifestyle Curriculum for the Middle School Course of the Country's Education System

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Fatemeh Zarei¹

Abbas Gholtash^{2*}

Aliasghar mashinchi³

How to cite this article

Fatemeh Zarei, Abbas Gholtash, Aliasghar mashinchi, Designing and Validation of the Islamic Iranian Lifestyle Curriculum for the Middle School Course of the Country's Education System, *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2023:7(1): 117-129.

1. PhD student, Department of Curriculum Planning, Lamard Branch, Islamic Azad University, Lamard, Iran.

2. Associate Professor, Department of Curriculum Planning, Morovdasht Branch, Islamic Azad University, Morovdasht, Iran (Corresponding Author).

3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Lamard Branch, Islamic Azad University, Lamard, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: gholtash578@yahoo.com

Article History

Received: 2022/05/02

Accepted: 2022/11/23

ABSTRACT

Purpose: The purpose of the current research was to design and validate the Iranian Islamic lifestyle curriculum model of the secondary education system of the country.

Materials and Methods: The type of research method was hybrid; In the qualitative part, interviews and document review were used, and in the quantitative part, a descriptive survey method was used. In the qualitative part, the participants in the research included 12 experts and experts in the field of education and university professors, and in the quantitative part, 140 secondary school students participated. The method of data analysis in the qualitative part was based on the analysis of themes in "Max Kyoda" software and in the quantitative part based on the model of structural equations of SmartPLS software and SPSS software.

Findings: In connection with the analysis of Iranian Islamic lifestyle components, 110 themes in the form of 10 components including thinking and creativity (4 concepts), health and hygiene issues (5 concepts), economic issues (4 concepts), defense and security issues (4 concepts), social and sociological issues (7 concepts), belief and religious issues (10 concepts), cultural and artistic issues (6 concepts), scientific and educational issues (7 concepts), psychological issues (4 concepts) were introduced. Finally, in order to validate this model, the results of the Stone-Geisser index showed that the index for financial and economic components, morals, family and Iranian Islamic lifestyle has a stronger estimate than other components, which have positive values. This index shows the appropriate quality of the reflective measurement model.

Conclusion: By comparing the results with the fit indices of the model, we come to the conclusion that all the models obtained from the components of the Iranian Islamic lifestyle variables are acceptable.

Keywords: Curriculum, Lifestyle, Iranian-Islamic Lifestyle, Secondary Education, Educational System

طراحی و اعتبار بخشی الگوی برنامه درسی سبک زندگی

ایرانی اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۰۲

* نویسنده مسئول: gholtash578@yahoo.com

مقدمه

بی‌تردید آموزش در رشد و تعالی زندگی فردی و اجتماعی انسان جایگاه بی‌بدیلی دارد و می‌تواند نیروی محرکه زندگی بشر باشد. از این رو این وظیفه خطیر و مهم به عهده نهاد رسمی آموزش و پرورش یا مدارس گذاشته و مدرسه به عنوان نخستین مرکز از طرف جامعه و با هدف اجتماعی کردن کودک ایجاد و وارد عمل شد. هر چند تشکیلات آموزش و پرورش در ایران از دوران باستان تا کنون تغییرها و دگرگونی‌های فراوانی داشته است اما امروز به عنوان نهادی تأثیرگذار نقش مهمی در اجتماعی کردن جوانان و یاد دادن سبک‌های زندگی به آنها دارد، البته نباید نادیده گرفت که این نهاد آموزشی در این راه با کمبودها و نقص‌هایی نیز همراه بوده است (۱). برای نیل به اهداف و آرمان‌های جامعه و موفقیت در زمینه اقتصادی و سیاسی، باید سبک زندگی بومی و دینی را در بین مردم گسترش داد. چنین حیاتی متفاوت از شیوه زندگی غربی است و با ارزش‌های اصیل و هنجارهای بومی سازگاری دارد. آن چیزی که متن زندگی انسان را تشکیل می‌دهد؛ همان سبک زندگی است و باید در جهت گسترش آن برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام داد. سبک زندگی اسلامی و اصیل، موجب ارتقای فرهنگ عمومی جامعه و قرارگیری آن در مسیر هنجارها و اصول اجتماعی می‌شود؛ در این راستا، وجدان کاری و انضباط اجتماعی در بین اعضای جامعه افزایش می‌یابد و آنان با پایبندی به معیارها و قواعد سبک زندگی خود می‌توانند انضباط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی را ارتقا دهند؛ چرا که اصول و هنجارهای بیگانه با بطن و کالبد جامعه تضاد داشته و موجب غفلت از فرهنگ اصیل و ارزش‌های بومی در جامعه می‌شود؛ در مقابل، پایبندی به سبک زندگی بومی، باعث تحقق اهداف جامعه می‌شود (۲). ارتباط عمیق بین الگوی برنامه درسی با سبک زندگی ایرانی اسلامی وجود دارد. هر برنامه درسی دربردارنده طرحی خاص است که در درون آن مستتر می‌باشد. خواه فرد برنامه‌ریز بطور صریح و آشکار با یکایک عناصر تشکیل‌دهنده برنامه و روابط فی ما بین آنها برخورد کرده و تصمیمات لازم را گرفته باشد و یا اینکه بدون توجه به نوع طرحی که در برنامه‌ریزی بکار رفته است بطور سطحی تصمیماتی ناسنجیده درباره برخی عوامل برنامه گرفته باشد. صعوبت کار یک برنامه‌ریز درسی در اتخاذ تصمیمات ضروری است بگونه‌ای که برنامه درسی بوجود آمده در اعلا درجه از همخوانی درونی‌باشد، این همخوانی درونی از بررسی و مطالعه دقیق عناصر و عوامل برنامه عاید می‌گردد. توضیح بیشتر آنکه، اگر تصمیمات اتخاذشده درباره نوع منابع اطلاعات مورد استفاده و عناصر برنامه با یکدیگر سازگاری داشته باشند، برنامه درسی از همخوانی درونی برخوردار خواهد بود. زمانیکه برنامه درسی حد اعلا همخوانی درونی را دارا است از بیشترین پتانسیل برای اثرگذاری مطلوب بر دانش‌آموزان برخوردار می‌باشد. بالعکس، چنانچه با منابع اطلاعاتی و عناصر برنامه بطور یکنواخت برخورد نشود (رعایت اقتضای منبع اطلاعاتی مورد استفاده در تصمیم‌گیریهای مربوط به عناصر برنامه نشود) و تصمیمات در این دو سطح هیچگونه رابطه تعریف‌شده و روشنی با یکدیگر نداشته باشد، طرح برنامه درسی گنگ و نامفهوم و نتیجتاً از پتانسیل اثرگذاری برنامه بر دانش‌آموزان کاسته خواهد شد (۳).

فاطمه زارعی^۱

دانشجوی دکتری، گروه برنامه ریزی درسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

عباس قلتاش^۲

دانشیار، گروه برنامه ریزی درسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (نویسنده مسئول).

علی اصغر ماشین چی^۳

استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

چکیده

هدف: هدف از تحقیق حاضر طراحی و اعتبار بخشی الگوی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور بود.

مواد و روش‌ها: نوع روش تحقیق، ترکیبی بود؛ که در بخش کیفی با استفاده از مصاحبه و بررسی مستندات و در بخش کمی از روش توصیفی پیمایشی استفاده شد. در بخش کیفی مشارکت کنندگان در پژوهش شامل ۱۲ نفر از متخصصان و خبرگان حوزه تعلیم و تربیت و اساتید دانشگاه بود و در بخش کمی تعداد ۱۴۰ نفر از دانش‌آموزان مقطع متوسطه شرکت داشتند. شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی براساس تحلیل مضامین در نرم افزار «مکس کیودا» و در بخش کمی براساس الگوی معادلات ساختاری نرم افزار اسمارت پی ال اس و همچنین نرم افزار اس.پی.اس.اس بود.

یافته‌ها: در ارتباط با تحلیل مولفه های سبک زندگی ایرانی اسلامی ۱۱۰ مضمون در قالب ۱۰ مولفه شامل تفکر و خلاقیت (۴ مفهوم)، مسائل سلامت و بهداشت (۵ مفهوم)، مسائل اقتصادی (۴ مفهوم)، مسائل دفاعی و امنیتی (۴ مفهوم)، مسائل اجتماعی و جامعه شناختی (۷ مفهوم)، مسائل اعتقادی و دینی (۱۰ مفهوم)، مسائل فرهنگی و هنری (۶ مفهوم)، مسائل علمی و آموزشی (۷ مفهوم)، مسائل روانشناختی (۴ مفهوم) معرفی شد. در نهایت در جهت اعتبار سنجی این الگو نتایج شاخص استون-گیسر نشان داد که شاخص برای مولفه های مالی و اقتصادی، اخلاق، خانواده و سبک زندگی ایرانی اسلامی از تخمین قوی تری نسبت به سایر مولفه ها برخوردار می باشد که مقادیر مثبت این شاخص نشان دهنده کیفیت مناسب مدل اندازه گیری انعکاسی است.

نتیجه گیری: با تطبیق نتایج با شاخصهای برازش مدل به این نتیجه می‌رسیم که تمامی مدل‌هایی که از مولفه های متغیرهای سبک زندگی ایرانی اسلامی بدست آمده است، قابل قبول می باشد.

کلید واژه‌ها: برنامه درسی، سبک زندگی، سبک زندگی ایرانی اسلامی، آموزش متوسطه، نظام آموزشی کشور.

ایرانی - اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور می‌باشد و تلاش می‌شود با شناسایی ابعاد و مولفه‌های مؤثر بر تقویت برنامه درسی مبتنی بر سبک زندگی ایرانی - اسلامی، پیشنهادات کاربردی و مناسبی در جهت توسعه و کاربست آن در مدارس و در سطح آموزش متوسطه کشور ارائه شود. در اینجا این سوال مطر می‌شود که الگوی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی در دوره متوسطه نظام آموزشی کشور چگونه می‌باشد؟

مواد و روش‌ها

از منظر روش‌شناسی، روش تحقیق از نوع آمیخته (کیفی-کمی) برای دستیابی به یک الگو می‌باشد، در مرحله کیفی از روش تحلیل مضمون و در مرحله کمی از روش پیمایشی استفاده شد. مشارکت کنندگان این پژوهش در بخش کیفی در برگیرنده مدیران و معلمان مرتبط و فعال در زمینه برنامه ریزی درسی و نظام آموزشی و آموزش و پرورش استان بود که به روش گلوله برفی از نظرات خبرگانی که دارای تجربه عملی و علمی مرتبط با موضوع الگوی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی استان هستند و شامل مسئولین دارای مدرک تحصیلی مرتبط با برنامه ریزی درسی در شورای هماهنگی نظام آموزشی شهرهای استان تا رسیدن به اشباع نظری استفاده شد که شامل ۱۲ نفر از مسئولین در زمینه نظام آموزشی بودند.

در قسمت کمی نیز جامعه آماری تحقیق شامل کارکنان آموزش و پرورش استان اعم از مدیران و معلمان بودند. نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای و در هر خوشه به صورت تصادفی طبقه‌ای استفاده شد. با عنایت به اینکه از ترجیحات برای تمایل به اقدام حسب رجحان بیان شده (SP) و رجحان آشکار شده (RP) از نظر مدیران و معلمان برای تحلیل عامل تاییدی استفاده شد. با توجه به اعمال برنامه درسی به سبک زندگی ایرانی و اسلامی بر روی دانش به تعداد ۱۴۰ نفر مورد سنجش قرار گرفت. در مرحله کمی پژوهش براساس معیارهای استخراج شده از مرحله کیفی به طراحی پرسشنامه پرداخته شد. پرسشنامه محقق ساخته براساس مطالعات مقدماتی مبانی نظری و مصاحبه با خبرگان و به منظور شناسایی ابعاد مولفه‌ها و شاخص‌های الگوی یادشده طراحی شد. از پرسش-شوندگان در ستون اول پرسشنامه درخواست شد که نخست میزان موافقت خود با هریک از شاخص‌ها را مشخص کنند و در دو ستون بعدی در هر ستون میزان اهمیت گویه در هر یک از وضعیت‌های موجود و مطلوب مورد ارزیابی قرار گرفت. پرسشنامه شامل ۱۲۵ گویه بود که تا حد ممکن سعی شد تا برای پاسخگویان قابل درک باشد. این گویه‌ها از نوع بسته و از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت است. مجموعه شاخص‌های طراحی شده برای عامل سبک زندگی ایرانی اسلامی برابر با ۸ مفهوم و برای برنامه درسی برابر با ۹ مفهوم و برای دوره متوسطه نظام آموزشی کشور برابر با ۳ مفهوم می‌باشد که ضریب آلفا برای تمامی مولفه‌ها بیش از ۰/۷۰ می‌باشد و نشان می‌دهد که مولفه‌های در نظر گرفته شده برای این متغیر از پایایی مناسبی برخوردار می‌باشند.

تحلیل داده‌های کیفی پژوهش از طریق تحلیل مضمون انجام شد. در این طرح مراحل تحلیل داده‌های کیفی گردآوری شده از طریق کدگذاری باز و کدگذاری محوری انجام شد. در این راستا از تحلیل تفسیری مصاحبه

تصمیمات مربوط به طرح برنامه درسی بعضاً منبعث از سیستم‌های ارزشی می‌باشند که بایستی به اتکاء عقل و منطق اتخاذ شوند. هریک از طرح‌ها یا الگوهای برنامه درسی ناظر به تحصیل اهداف مختلفی است و نتایج مختلفی را به لحاظ یادگیری عاید دانش‌آموزان می‌نماید. از سوی دیگر تئوری‌های مربوط به طرح برنامه درسی غالباً بصورت خالص و دست‌نخورده‌ای در عمل بکار گرفته نمی‌شوند. واقعیت‌ها و امکانات آموزشی ایجاب می‌کند تا مدل‌های طرح برنامه درسی با تغییر و یا سازش‌هایی به منصفه ظهور کنند. بنابراین پرداختن به مطالعه از نوع تحقیقات محض برای تعیین بهترین طرح برنامه درسی ممکن نمی‌نماید، ارزشیابی است که می‌تواند تأثیر برنامه درسی مشخص بر دانش‌آموزان را مورد بررسی قرار دهد. لیکن، این‌گونه مطالعات و ارزیابی‌ها فاقد کارایی و کفایت لازم برای هدایت تصمیم‌گیری درباره سایر طرح‌های برنامه درسی می‌باشد چرا که هریک از الگوها ناظر به تحصیل اهداف آموزشی مختلفی می‌باشند (۳). بازگرداندن تفکر به آموزش و پرورش و نظام آموزشی و احیای برنامه آموزشی ایران اسلامی در مدارس، یکی از انقلابی‌ترین اقداماتی است که برنامه درسی مبتنی بر سبک زندگی ایرانی اسلامی به عنوان یکی از اهدافش دنبال می‌کند. همچنین بازگرداندن آموزش و پرورش از حافظه محوری به تأمل محوری و جایگزین کردن تقویت قدرت قضاوت و داوری به عنوان هدف تعلیم و تربیت به جای تقویت قدرت حافظه دانش‌آموزان انقلابی‌ترین اقداماتی است که این برنامه پدید آورده است. در حال حاضر موفقیت این برنامه در تأمین نیازهای آموزش و پرورش نوین، استقبال زیادی را از سوی آموزش و پرورش کشورهای مختلف به دنبال داشته است. در کشور ما نیز در سالهای اخیر استقبال قابل توجهی نسبت به اجرایی کردن این برنامه صورت گرفته است. اما ناهماهنگ بودن ویژگی‌های این برنامه با آن چه که در آموزش و پرورش رایج ما در جریان است از یکسو و از سوی دیگر خاستگاه غیربومی این برنامه، مسائلی هستند که با توجه به آنها ایجاد چالش‌هایی در مسیر اجرای مطلوب این برنامه محتمل است. لذا رسیدن به دستاوردهای مثبت در اجرای این برنامه، می‌طلبد که این برنامه در قالب نظام تربیتی ما و با توجه به ویژگی‌های اسلامی آن مورد توجه خاص قرار گیرد و مولفه‌ها، مضامین و مفاهیم مرتبط با آن شناسایی شود که در این تحقیق به شناسایی این موارد در قالب مدل و الگوی برنامه درسی مبتنی بر سبک زندگی ایرانی - اسلامی پرداخته خواهد شد. با توجه بر نقش مهم دوره متوسطه در شکل‌گیری شخصیت و رفتار انسان و تحقیقات فراوان که گویای این حقیقت است که شخصیت و راه و رسم زیستن یک انسان بالغ به میزان وسیعی در نخستین سال‌های زندگی وی شکل می‌گیرد، می‌توان مهم‌ترین نقش مدارس در مقطع دبیرستان را در عقلانی کردن و ظهور تفکر در دانش‌آموزان به حساب آورد. برای تعیین میزان اهمیت برنامه درسی و اینکه چه برنامه‌ای باعث انعکاس دانش جدید می‌شود باید به طراحی و اعتبار بخشی برنامه درسی در این دوران پرداخت چرا که مدرسه بعنوان مرکز آموزش و پرورش بعد از خانواده کانونی مهم است که ارزش‌ها، الگوها و هنجارها را در ذهن دانش‌آموزان شکل می‌دهد. این ارزش‌ها، الگوها و هنجارها در هر جامعه مختصات و مشخصاتی مهم هستند که سبک زندگی بر اساس آن توصیف می‌شود. بر این اساس مسئله اصلی پژوهش حاضر طراحی و اعتبار بخشی الگوی برنامه درسی سبک زندگی

یا از نرم افزار مکس. کیو ۱۱ استفاده می‌شود (مراتب منوط به حجم مصاحبه‌ها تا ایجاد اشباع نظری می‌باشد). بعد از آن آغاز به کار گیری روش کمی می‌باشد. در بخش کمی با توجه به پرسش‌های پژوهش از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. برای متغیرهای جمعیت شناختی که داده‌های آن از پرسشنامه به دست آمد میانگین انحراف معیار جداول توزیع فراوانی و نمودار برای هر یک از متغیرها ارائه شد و در روش استنباطی با استفاده از آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف با استفاده از نرم‌افزار «اس.پی.اس.اس» ۲ و تحلیل عاملی تأییدی و میانگین واریانس با نرم افزار «اسمارت پی.ال.اس» ۳ انجام شد.

یافته‌ها

۱. نتایج استخراج مولفه‌ها از مصاحبه‌ها
در تحقیق حاضر جهت ارائه الگوی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور از رویکرد کیفی و با استفاده از روش گردنند تئوری استفاده شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش مصاحبه عمیق متون استفاده شده است. این تحلیل براساس روش داده بنیاد استراوس و کوربین (۱۹۹۸) انجام شد و برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور در طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی صورت پذیرفت. در کدگذاری باز داده‌ها خرد و ریز می‌شوند و این امر به محقق اجازه می‌دهد تا مقولات

را شناسایی کند. در کدگذاری محوری همان داده‌ها مجدداً با ایجاد روابط بین مقولات به نوعی جدید به یکدیگر مرتبط می‌شوند. در کدگذاری محوری پژوهشگر یکی از مقوله‌های کدگذاری باز را به عنوان مقوله یا پدیده اساسی و اصلی یا هسته مرکزی فرایند مطالعه انتخاب و آن را در مرکز فرایند مورد بررسی قرار می‌دهد و سپس سایر مقوله‌ها را به آن مرتبط می‌کند. اسپتراوو و کپوربین (۱۳۸۷: ۹۶) معتقدند در صورتی که هیچ یک از مقوله‌های ما به نظر محوری نیامد یعنی اینکه انتزاعی‌تر از سایر مقوله‌ها نبود آنگاه برای پدیده اصلی نامی را متناسب با موضوع تحقیق انتخاب کرده و آن را مقوله محوری قرار می‌دهیم. در این گام مصاحبه با صاحب نظران حوزه‌ی تعلیم و تربیت و اساتید گروه آموزش در دانشگاه لامرد انجام شد که خروجی آن جمع‌آوری داده‌های کیفی جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات و ارائه الگوی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور بود. براین اساس با ۸ نفر از صاحب نظران حوزه‌ی تعلیم و تربیت و اساتید گروه آموزش در دانشگاه لامرد مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته به عمل آمد که نتایج آن به شرح زیر است. در جدول (۱) نتایج نهایی مقوله‌های مربوط با مولفه های اصلی و فرعی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی نشان داده شده است که این مقوله از ۱۱۴ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۸۷ مضمون شکل دهنده این مفهوم هستند که در قالب ۸ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند که به شکل زیر می‌باشند.

جدول ۱. مقوله های مربوط با مولفه های اصلی و فرعی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی

متغیر	مولفه‌های اصلی	مولفه‌های فرعی
	شناسی معلم	قدرت درک و تدریس معلم؛ استدلال معلم؛ منطق معلم؛ راهنمای معلم و تدریس.
	روش آموزش	روش برنامه ریزی، شیوه اجرایی، روش یاددهی و یادگیری، شیوه اجرا، اصلاح و ارزیابی آموزش
مولفه های اصلی و فرعی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی	اهداف آموزش	اهداف کلی و جزئی، اهداف دارای موضوعیت خاص (مثل اهداف رفتاری، اهداف درسی، اهداف غایی)؛ اهداف مدت دار (اهداف کوتاه مدت، اهداف میان مدت، اهداف بلندمدت و چشم انداز)؛ اهداف فردی و اجتماعی
	محیط آموزش	آزمون و ابزار اندازه گیری، فعالیتهای یادگیری و افراد آموزش دهنده، تدابیر آموزشی و امکانات آموزشی
	زمان آموزش	مهمت‌ها و فرصت‌ها، زمان یادگیری تحصیلی، زمان تکلیف و زمان تخصیص یافته
	محتوای آموزش	محتوای درسی، مهارت‌ها و فرایندها و تکالیف آموزشی، بسته آموزشی، محتوا و مفاهیم آموزشی
	ارزیابی و ارزشیابی	ارزشیابی آموزشی و ارزیابی سیستم آموزشی، ارزشهای اعتقادی

با حذف مضامین تکراری ۵ مضمون ذکر شده در جدول (۲) شکل دهنده این مفهوم هستند که در قالب ۶ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند که به شکل زیر می‌باشند.

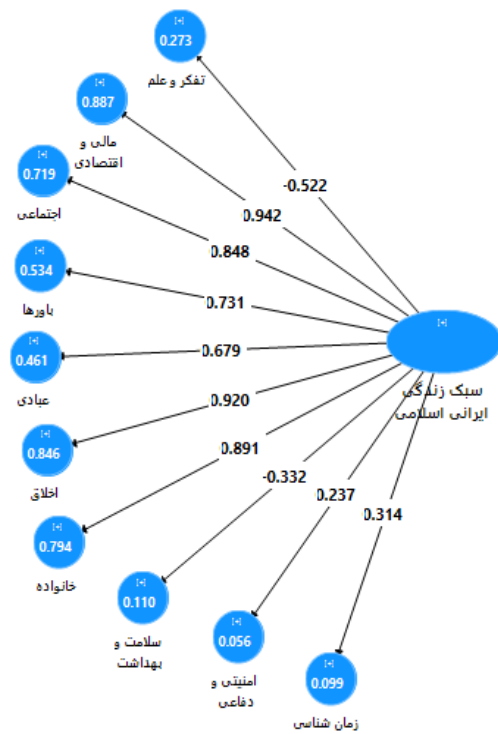
در ارتباط با تحلیل مقوله‌های مربوط با ارائه یک الگوی مناسب برای برنامه درسی براساس سبک زندگی ایرانی اسلامی می‌توان بیان کرد که تمامی مصاحبه شوندگان با ارائه یک الگوی مناسب براساس برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی موافق بودند کما اینکه اظهار داشتند که این موضع دارای عناصری در حوزه اجرایی می‌باشد که این عناصر بعد از یکسان سازی شامل موارد زیر بود: از ۷۷ مضمون تشکیل شده که

جدول ۲. الگوی مناسب برای برنامه درسی براساس سبک زندگی ایرانی اسلامی

مضمون (مفهوم)	پاسخ	متغیر
شیوه‌های آموزشی نوین (الکترونیک)؛ لزوم بازنگری در نظام آموزشی کشور؛ بهره‌گیری از روش‌های اصیل ایرانی - اسلامی، حذف یک نواختی سیستم آموزش رفیع محدودیت‌های آموزشی	بهره‌گیری از آموزشهای نوین	
ارائه برنامه ریزی بلند مدت، ارائه یک طرح کلان، ارائه برنامه شفاف پذیرش شیوه آموزش توسط جامعه آموزشی، توجه به شرایط مدارس، توجه به شرایط معلمان و مدیران، توجه به شرایط دانش آموزان، توجه به نیازهای روز جامعه	لزوم برنامه ریزی اساسی و عملیاتی در نظرگیری شرایط آموزشی	ارائه یک الگوی مناسب برای برنامه درسی
مسائل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و هنری، مسائل آموزشی، مسائل اخلاقی و اعتقادی	رعایت ابعاد سبک زندگی ایرانی اسلامی	براساس سبک زندگی ایرانی اسلامی
رعایت الگوها و مولفه‌های برنامه ریزی صحیح و موفق، زمان بر بودن پذیرش الگوی جدید توسط جامعه، ارائه یک الگوی اجرایی مناسب، توجه به تمام ابعاد زندگی ایرانی-اسلامی، توجه به الگوهای رفتاری حضرت علی (ع)، الگوگیری از نهج البلاغه، الگوگیری از قرن کریم بهره‌گیری از نظر علمای دین، مطالعه روانشناختی نوجوانی و جوانی، مطالعه کتاب در حوزه سبک زندگی اسلامی، بهره‌گیری از صاحب نظران در حوزه برنامه درسی، بهره‌گیری از نظر کارشناسان تاریخ ایران باستان	الگوگیری و شاخص سازی نظرسنجی	

نتایج اعتبارسنجی مولفه‌ها با استفاده از پرسشنامه

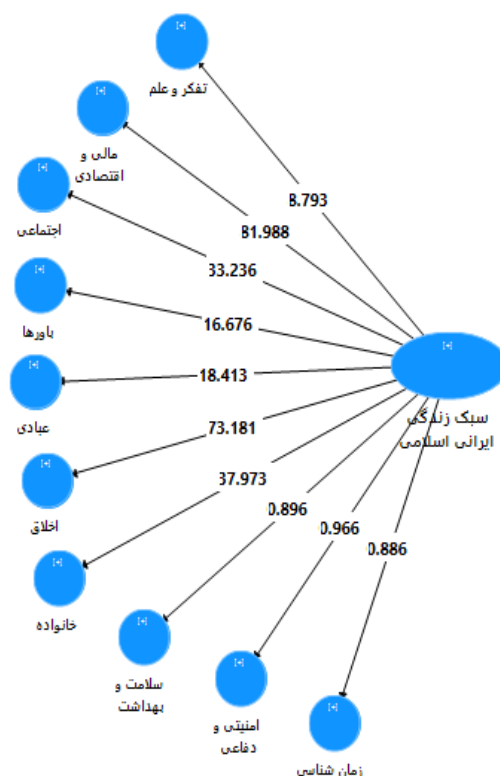
در ادامه سعی شد که تحلیل اعتبارسنجی مولفه‌های به دست آمده از طریق توزیع پرسشنامه صورت گیرد که با استفاده از روش تحلیل مسیر یا معادلات ساختاری به این مساله پرداخته شده است. خروجی الگوریتم «اسمارت پی.ال.اس» نشان داد که اعتبار مرکب مدل اندازه‌گیری متغیرهای پنهان تحقیق نشان داده شده است که با توجه به مقدار قابل قبول برای این شاخص ۰/۷ مناسب و قابل قبول می‌باشند. علاوه بر این، برای بررسی روایی همگرایی مدل اندازه‌گیری از میانگین واریانس استخراج شده استفاده شد که مقادیر آن برای مولفه‌ها با توجه به مقدار قابل قبول برای این شاخص ۰/۵ قابل قبول است. تحلیل عاملی تاییدی مؤلفه سبک زندگی ایرانیاسلامی در نمودار (۳) ارائه شده است. (الف) ضریب رگرسیون:

(ب) مقادیر ضریب تی:

معنادار می‌باشند. بیشتر محققان ضریب همبستگی ۰/۳ را به عنوان شاخص مناسب جهت وجود یک شاخص در الگو استفاده می‌کنند در حالی که ما این شاخص را ۰/۴ به کار برده‌ایم و تمام شاخص‌ها با مولفه مرتبط با خود ضریب همبستگی بالاتر از ۰/۴ دارند. اینجا بحث پایایی مطرح نیست بلکه هدف این است که هر شاخص چقدر با مولفه مرتبط با خود همبستگی دارد یا اینکه یک شاخص چقدر براساس الگو و نظریه و مبانی نظری که برای ساخت آن به کار برده شده است با مولفه مرتبط با خود همبستگی دارد. ضریب تعیین R2 معیاری است که بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. مقدار R2 تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل ارائه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R2 مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است.

سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای ضریب تعیین معرفی شده است (چین، ۱۹۹۸: ۳۲۳). البته باید دقت کنید چین این مقادیر را در زمینه یک مدل بخصوص ارائه کرده است اما در مطالعات پژوهشگران ایرانی به عنوان یک اصل ثابت مورد استفاده قرار می‌گیرد. در نتایج حاصل از پرسشنامه سبک زندگی ایرانی اسلامی، نتایج نشان می‌دهد که ضریب تعیین R2 مولفه اقتصادی مالی، اخلاق، خانواده اجتماعی بیش از مقدار ۰/۶۷ می‌باشد و نشانگر رابطه قوی مولفه‌ها است که می‌توانند متغیر سبک زندگی ایرانی اسلامی را پیش بینی نمایند. شکل بالا معنی داری بارهای عاملی شاخص‌های مولفه‌های زیر مجموعه متغیر سبک زندگی ایرانی اسلامی را نشان می‌دهد به طور کلی نتایج برازش کلی در جدول زیر نشان داده شده است:

نمودار (۱) تحلیل عاملی (تحلیل مسیر) تایید سبک زندگی ایرانی اسلامی و مولفه‌های آن (الف) ضریب رگرسیون و (ب) ضریب تی

با توجه به نمودار (۱)، مقدار بارهای عاملی بین متغیر پنهان مولفه‌های مشاهده پذیر (سوالات ۷۵ تا ۱ پرسشنامه) برای پرسشنامه بیش از ۰/۴ می‌باشد، بنابراین قدرت روابط نسبتاً قوی می‌باشند و در سطح ۰/۹۵

جدول ۴. ضرایب و آماره تی متغیرهای مدل

شرح	ضریب	آماره تی	سطح معنی داری
سبک زندگی ایرانی اسلامی - اجتماعی	۰/۸۴۸	۳۳/۲۳۶	۰/۰۰۰
سبک زندگی ایرانی اسلامی - اخلاق	۰/۹۲۰	۷۲/۱۸۱	۰/۰۰۰
سبک زندگی ایرانی اسلامی - امنیتی و دفاعی	۰/۲۳۷	۰/۹۶۶	۰/۳۳۵
سبک زندگی ایرانی اسلامی - باورها	۰/۷۳۱	۱۶/۶۷۶	۰/۰۰۰
سبک زندگی ایرانی اسلامی - تفکر و علم	۰/۵۲۲	۸/۷۹۳	۰/۰۰۰
سبک زندگی ایرانی اسلامی - خانواده	۰/۸۹۱	۳۷/۹۷۳	۰/۰۰۰
سبک زندگی ایرانی اسلامی - زمان شناسی	۰/۳۱۴	۰/۸۸۶	۰/۳۷۶
سبک زندگی ایرانی اسلامی - سلامت و بهداشت	۰/۳۳۲	۰/۸۹۶	۰/۳۷۱
سبک زندگی ایرانی اسلامی - عبادی	۰/۶۹۷	۱۸/۴۱۳	۰/۰۰۰
سبک زندگی ایرانی اسلامی - مالی و اقتصادی	۰/۹۴۲	۸۱/۹۸۸	۰/۰۰۰

همچنین باتوجه به نمودار تحلیل عاملی (ضریب تی) و جدول بالا برای شاخص‌های مولفه‌ها به جز امنیتی و دفاعی، زمان شناختی و سلامت و بهداشت برای بقی مولفه‌ها مقدار آزمون تی بالاتر از ۱/۹۶ می‌باشد مقدار آزمون تی معنی دار می‌باشد که نشان می‌دهد شاخص‌ها با مولفه مربوطه ارتباط دارند بنابراین گویه‌های باقی مانده، برای سنجش متغیر

جدول بالا نشان می‌دهد که مولفه‌های مرتبط با متغیر سبک زندگی ایرانی اسلامی در نتایج حاصل از هر دو پرسشنامه همبستگی دارند که در نتایج مشخص شد که به جز مولفه امنیتی و دفاعی، مولفه زمان شناختی و مولفه سلامت و بهداشت بقیه مولفه‌ها دارای همبستگی می‌باشند و مولفه مالی اقتصادی، اخلاق و مسائل اجتماعی همبستگی بالایی داشتند.

مسیرها برای مدل به صورت انعکاسی از عامل اصلی مشخص شده اند. در ادامه به بررسی کفایت مدل ارائه شده، پرداخته شده است. برای کفایت مدل از یک سری شاخص های برازش همانند جدول زیر استفاده شده است:

سبک زندگی ایرانی اسلامی همبستگی مناسب دارد. در این مدل هر نشانگر معرف یک اندازه گیری توأم با خطا از عامل یا مفهوم در الگو است. همچنین در این مدل جهت علت از سازه به نشانگرها است. یعنی فرض می شود اندازه گیری های مشاهده شده تغییر در متغیر مکنون را منعکس می کنند. به عبارت دیگر با تغییر در سازه یا مفهوم مورد نظر تغییر در همه نشانگر بارز می شود. همچنین از آنجایی که متغیر مکنون به عنوان علت اندازه گیری های مشاهده شده در نظر گرفته شد است

جدول ۵. شاخص های برازش مدل ساختاری مولفه های سبک زندگی ایرانی اسلامی

مؤلفه ها	شاخص استون-گیسر Q2	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده (SRMR)
اجتماعی	۰/۲۳۹	
اخلاق	۰/۴۵۵	
امنیتی و دفاعی	۰/۱۸۷	
باورها	۰/۱۷۹	
تفکر و علم	۰/۰۸۹	
خانواده	۰/۳۷۲	۰/۰۴۳
زمان شناسی	۰/۱۸۹	
سلامت و بهداشت	۰/۱۴۸	
عبادی	۰/۱۲۰	
مالی و اقتصادی	۰/۵۰۷	
سبک زندگی ایرانی اسلامی	۰/۲۵۱	

(۲۰۰۹) سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به عنوان مقادیر قدرت پیش بینی کم، متوسط و قوی تعیین نموده اند. نتایج جدول بالا نشان می دهد که مقدار شاخص استون-گیسر Q2 برای تمامی مولفه ها مثبت می باشد و این مثبت بودن با توجه به بیشتر بودن مقادیر شاخص برای مولفه های مالی و اقتصادی، اخلاق، خانواده و سبک زندگی ایرانی اسلامی از تخمین قوی تری نسبت به سایر مولفه ها برخوردار می باشد که مقادیر مثبت این شاخص نشان دهنده کیفیت مناسب مدل اندازه گیری انعکاسی است. ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده (SRMR) بین صفر و یک قرار دارد و مورد تایید می باشد اما با توجه به مقادیر به دست آمده این مقدار برای پرسشنامه سبک زندگی ایرانی اسلامی از قدرت تخمین بالاتری برخوردار است با تطبیق نتایج بدست آمده از جدول (۴-۲۶) با شاخصهای برازش مدل به این نتیجه می رسیم که تمامی مدل هایی که از مولفه های متغیرهای سبک زندگی ایرانی اسلامی بدست آمده است، قابل قبول می باشد. چون دامنه پذیرش این ضریب مقادیر کمتر از ۰/۰۵ می باشد.

۳. تحلیل عامل تاییدی مولفه های برنامه درسی

در جدول (۵) میزان روایی همگرایی مدل اندازه گیری مولفه های برنامه درسی شامل اعتبار مرکب ۱ و میانگین واریانس استخراج شده ۲ نمایش داده شده است.

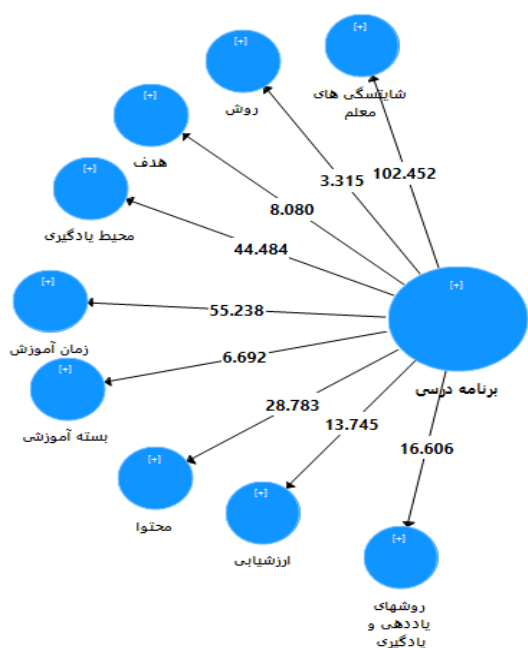
جدول فوق شاخص های برازش مدل پژوهش را نشان می دهند. با توجه به مقادیر بدست آمده، داده های جمع آوری شده برای اندازه گیری متغیرهای پنهان از کفایت و برازش لازم برخوردارند و در نتیجه، نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش، قابل اتکا و مورد اعتماد می باشد شاخص استون-گیسر Q2 شاخص برازش مدل ساختاری است. این معیار که توسط استون و گیسر (۱۹۷۵) معرفی شد، قدرت پیش بینی مدل در سازه های درون زا را مشخص می کند. به اعتقاد آنها مدل هایی که دارای برازش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش بینی متغیرهای درون زای مدل را داشته باشند. بدین معنی که اگر در یک مدل، روابط بین سازه ها به درستی تعریف شده باشند، سازه ها تاثیر کافی بر یکدیگر گذاشته و از این راه فرضیه ها به درستی تایید شوند. اگر مقدار شاخص Q2 مثبت باشد نشان می دهد که برازش مدل مطلوب است و مدل از قدرت پیش بینی کنندگی مناسبی برخوردار است (هنسلر و همکاران، ۲۰۰۹: ۳۰۳). Q2 مثبت و بزرگ، نشان از قابلیت بالای پیش بینی مدل دارد و مقادیر Q2 منفی نشان دهنده تخمین بسیار ضعیف متغیر پنهان است (وونگ، ۲۰۱۳). همچنین مقدار آماره این شاخص که قدرت پیش بینی مدل در سازه های درون زا را مشخص می کند. مدل هایی که دارای برازش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش بینی متغیرهای درون زای مدل را داشته باشند. بدین معنی که اگر در یک مدل، روابط بین سازه ها به درستی تعریف شده باشند، سازه ها تاثیر کافی بر یکدیگر گذاشته و از این راه فرضیه ها به درستی تایید شوند. هنسلر و همکاران

1- Composite Reliability

2- AWE

جدول ۶. روایی همگرایی مدل اندازه گیری مولفه های برنامه درسی

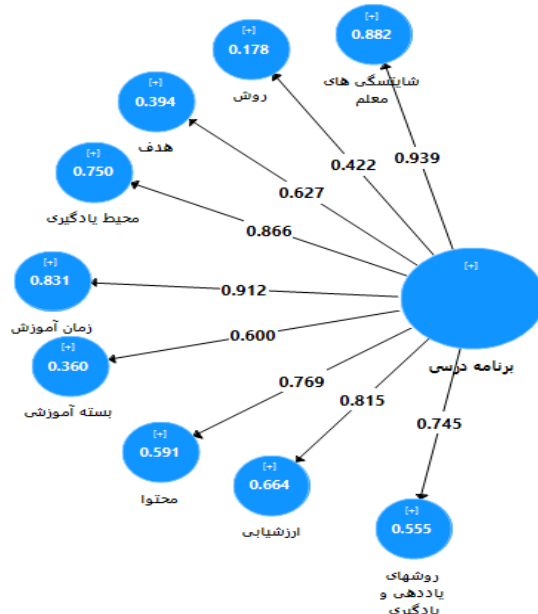
میانگین واریانس استخراج شده	اعتبار مرکب	مولفه ها
۰/۵۱۹	۰/۸۷۲	ارزشیابی
۰/۵۴۳	۰/۹۵۸	برنامه درسی
۰/۸۵۸	۰/۹۶۰	بسته آموزشی
۰/۶۹۰	۰/۹۳۰	روش
۰/۵۰۹	۰/۸۲۸	روشهای یاددهی و یادگیری
۰/۸۷۳	۰/۹۵۴	زمان آموزش
۰/۷۱۷	۰/۹۴۳	شایستگی های معلم
۰/۶۲۳	۰/۸۶۹	محتوا
۰/۵۱۴	۰/۸۴۵	محیط یادگیری
۰/۶۵۳	۰/۹۰۲	هدف

نمودار (۲) تحلیل عاملی (تحلیل مسیر) تایید برنامه درسی و مولفه های آن (الف) ضریب رگرسیون و (ب) ضریب تی)

در ادامه خروجی الگوریتم «اسمارت بی.ال.اس» نشان داد که اعتبار مرکب مدل اندازه گیری متغیرهای پنهان تحقیق نشان داده شده است که باتوجه به مقدار قابل قبول برای این شاخص ۰/۷ مناسب و قابل قبول می باشد. علاوه بر این، برای بررسی روایی همگرایی مدل اندازه گیری از میانگین واریانس استخراج شده استفاده شد که مقادیر آن برای مولفه ها باتوجه به مقدار قابل قبول برای این شاخص ۰/۵ قابل قبول می باشد. تحلیل عاملی تاییدی مؤلفه سبک زندگی ایرانی اسلامی در نمودار (۲) ارائه شده است

الف) ضریب رگرسیون:

ب) مقادیر ضریب تی:

با توجه به نمودار (۴)، مقدار بارهای عاملی بین متغیر پنهان مولفه های مشاهده پذیر (سؤالات ۷۵ تا ۱ پرسشنامه) برای پرسشنامه بیش از ۰/۴ می باشد، بنابراین قدرت روابط نسبتاً قوی می باشد و در سطح ۰/۹۵ معنادار می باشد. بیشتر محققان ضریب همبستگی ۰/۳ را به عنوان شاخص مناسب جهت وجود یک شاخص در الگو استفاده می کنند در حالی که ما این شاخص را ۰/۴ به کار برده ایم و تمام شاخصها با مولفه مرتبط با خود ضریب همبستگی بالاتر از ۰/۴ دارند.

ضریب تعیین R^2 معیاری است که بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می شود. مقدار R^2 تنها برای متغیرهای درونزای مدل ارائه می شود و در مورد سازه های برونزا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه های درونزای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای ضریب تعیین معرفی شده است (چین، ۱۹۹۸: ۳۲۳). البته باید دقت

پیش بینی نمایند. شکل بالا معنی داری بارهای عاملی شاخص های مولفه- های زیر مجموعه متغیر برنامه درسی را نشان می دهد به طور کلی نتایج برازش کلی در جدول زیر نشان داده شده است:

کنید چین این مقادیر را در زمینه یک مدل بخصوص ارائه کرده است اما در مطالعات پژوهشگران ایرانی به عنوان یک اصل ثابت مورد استفاده قرار می گیرد. در نتایج حاصل از پرسشنامه سبک زندگی ایرانی اسلامی، نتایج نشان می دهد که ضریب تعیین R^2 مولفه اقتصادی مالی، اخلاق، خانواده اجتماعی بیش از مقدار $0/67$ می باشد و نشانگر رابطه قوی مولفه-ها است که می توانند متغیر سبک زندگی ایرانی اسلامی را

جدول ۶. ضرایب و آماره تی متغیرهای مدل

شرح	ضریب	آماره تی	سطح معنی داری
برنامه درسی - ارزشیابی	۰/۸۱۵	۱۳/۷۴۵	۰/۰۰۰
برنامه درسی - بسته آموزشی	۰/۶۰۱	۶/۶۹۲	۰/۰۰۰
برنامه درسی - روش	۰/۴۳۳	۳/۳۱۵	۰/۰۰۱
برنامه درسی - روشهای یاددهی و یادگیری	۰/۷۵۱	۱۶/۶۰۶	۰/۰۰۰
برنامه درسی - زمان آموزش	۰/۹۱۲	۵۵/۲۳۸	۰/۰۰۰
برنامه درسی - شایستگی های معلم	۰/۹۳۹	۱۰۲/۴۵۲	۰/۰۰۰
برنامه درسی - محتوا	۰/۷۸۴	۲۸/۷۸۳	۰/۰۰۰
برنامه درسی - محیط یادگیری	۰/۸۶۹	۴/۴۸۴	۰/۰۰۰
برنامه درسی - هدف	۰/۶۲۷	۸/۰۸	۰/۰۰۰

مدل جهت علیت از سازه به نشانگرها است. یعنی فرض می شود اندازه-گیری های مشاهده شده تغییر در متغیر مکنون را منعکس می کنند. به عبارت دیگر با تغییر در سازه یا مفهوم مورد نظر تغییر در همه نشانگر بارز می شود. همچنین از آنجایی که متغیرها به عنوان علت اندازه گیری- های مشاهده شده در نظر گرفته شد است مسیرها برای مدل به صورت انعکاسی از عامل اصلی مشخص شده اند. در ادامه به بررسی کفایت مدل ارائه شده، پرداخته شده است. برای کفایت مدل از یک سری شاخص های برازش همانند جدول زیر استفاده شده است:

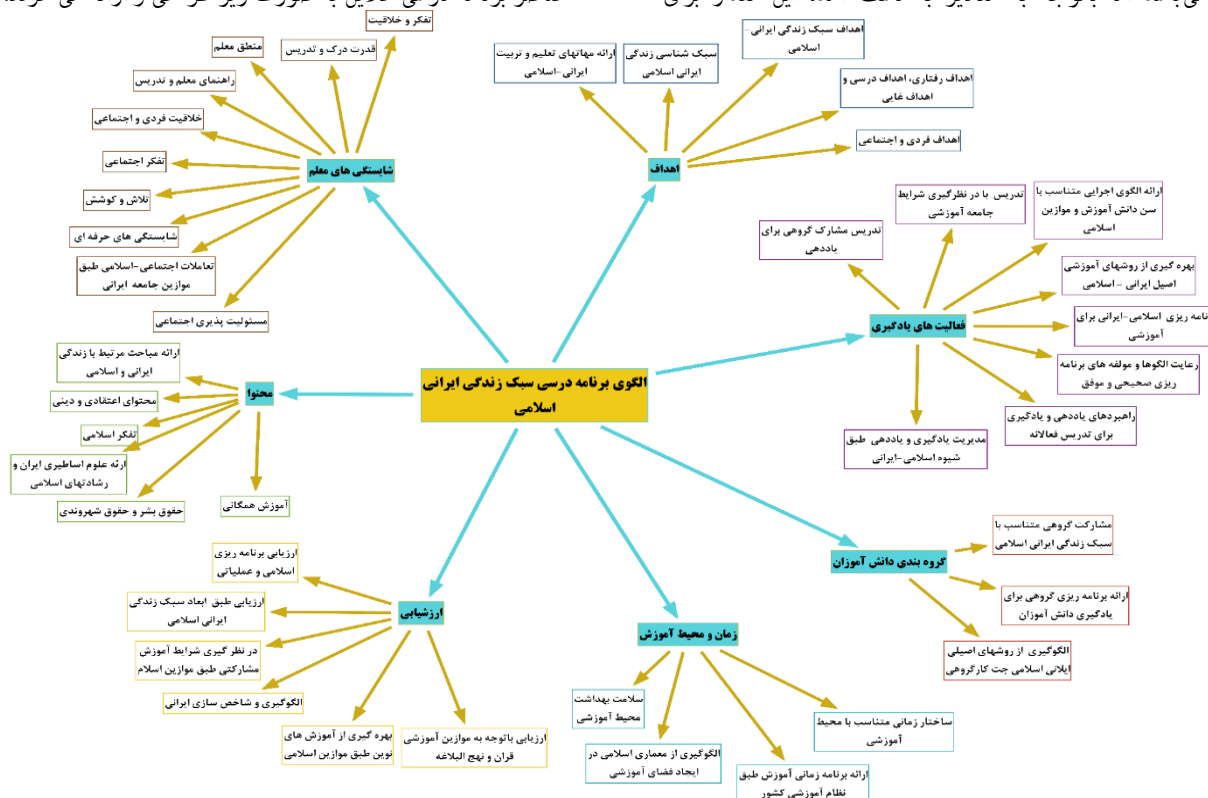
جدول بالا نشان می دهد که مولفه های مرتبط با متغیر برنامه ریزی درسی در نتایج حاصل از هر پرسشنامه همبستگی دارند که در نتایج مشخص شد که همه مولفه ها دارای همبستگی می باشند و شایستگی های معلم، زمان آموزش و ارزشیابی و محیط کاری همبستگی بالایی داشتند. همچنین باتوجه به نمودار تحلیل عاملی (ضریب تی) و جدول بالا برای شاخص های تمامی مولفه ها مقدار آزمون تی بالاتر از $1/96$ می باشد مقدار آزمون تی معنی دار می باشد که نشان می دهد شاخص ها با مولفه مربوطه ارتباط دارند بنابراین گویه های باقی مانده، برای سنجش متغیر برنامه درسی همبستگی مناسب دارد. در این مدل هر نشانگر معرف یک اندازه گیری توأم با خطا از عامل یا مفهوم در الگو است. همچنین در این

جدول ۸. شاخص های برازش مدل ساختاری مولفه های برنامه درسی

مولفه ها	شاخص استون-گیسر Q2	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده (SRMR)
ارزشیابی	۰/۳۳۷	۰/۰۱۸
برنامه درسی	۰/۳۰۵	
بسته آموزشی	۰/۷۱۳	
روش	۰/۵۴۵	
روشهای یاددهی و یادگیری	۰/۳۲۳	
زمان آموزش	۰/۷۰	
شایستگی های معلم	۰/۶۱۵	
محتوا	۰/۳۸۱	
محیط یادگیری	۰/۳۴۹	
هدف	۰/۵۲۳	

پرسشنامه برنامه درسی از قدرت تخمین بالاتری برخوردار است با تطبیق نتایج بدست آمده از جدول (۴-۲۹) با شاخصهای برازش مدل به این نتیجه می‌رسیم که تمامی مدل‌هایی که از مولفه‌های متغیرهای برنامه درسی بدست آمده است، قابل قبول می‌باشد. چون دامنه پذیرش این ضریب مقادیر کمتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۱۸ می‌باشد.

الگوی نهایی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی پس از تحلیل متون مصاحبه‌ها و استخراج مولفه‌های برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی با استفاده از روش کدگذاری باز و کدگذاری محوری و همچنین ارزیابی و اعتبار سنجی ارتباط بین این مولفه‌ها با استفاده از داده‌های حاصل از پرسشنامه با استفاده از روش معادلات ساختاری و تحلیل مسیر در نهایت الگوی نهایی تحقیق با بهره‌گیری از عناصر برنامه درسی کلان به صورت زیر طراحی و ارائه می‌گردد.

نمودار (۳) الگوی نهایی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی با بهره‌گیری از عناصر برنامه درسی کلان

نتیجه‌گیری

در ارتباط با تحلیل مقوله‌های مربوط به تعریف سبک زندگی ایرانی اسلامی می‌توان بیان کرد که این مقوله از ۷۲ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۳۵ مضمون ذکر شده که در قابل ۵ مولفه به شکل مقوله‌های فرعی قرار گرفتند. همچنین در ارتباط با تعریف سبک زندگی ایرانی اسلامی در مصاحبه‌ها بحث حوزه‌های اعتقادی و اخلاقی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. همچنین مشاهده شد که در ارتباط با تعریف سبک زندگی ایرانی اسلامی مولفه‌های مختلفی نظیر سبک‌شناسی زندگی ایرانی اسلامی، حوزه‌های سبک‌شناسی زندگی ایران اسلامی، ابعاد مختلف اعتقادی، اخلاقی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، هنری علمی معرفی شده است که هر کدام در برگزیده مفاهیمی می‌باشند که به تفیک در ستون مربوط به مفاهیم بیان شده است. در ارتباط با تحلیل

مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی می‌توان بیان کرد که این مقوله از ۱۴۴ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۱۱۰ مضمون که در قالب ۱۰ مولفه به شکل مقوله‌های فرعی قرار گرفتند که در ارتباط با مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی مصاحبه‌ها معتقدی و دینی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. در نهایت مشخص شد که مولفه‌های اصلی سبک زندگی ایرانی اسلامی شامل ۱۰ مولفه است که شامل تفکر و خلاقیت (۴ مفهوم)، مسائل سلامت و بهداشت (۵ مفهوم)، مسائل اقتصادی (۴ مفهوم)، مسائل دفاعی و امنیتی (۴ مفهوم)، مسائل اجتماعی و جامعه‌شناختی (۷ مفهوم)، مسائل اعتقادی و دینی (۱۰ مفهوم)، مسائل فرهنگی و هنری (۶ مفهوم)، مسائل علمی و آموزشی (۷ مفهوم)، مسائل روانشناختی (۴ مفهوم) می‌باشد. در ارتباط با تحلیل مقوله‌های مربوط با مبانی استخراج و اکتشاف مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی می‌توان

سبک زندگی سالم بیشترین احتمال را برای داشتن الگوی منظم مراقبت های پیشگیرانه از وضعیت آموزشی دارند و سبک زندگی سالم نقش مشخصی در حفظ سلامت سیستم آموزشی دارد. تایید کننده نتایج حاضر است.

مولفه های مرتبط با متغیر سبک زندگی ایرانی اسلامی در نتایج حاصل از هر دو پرسشنامه همبستگی دارند که در نتایج مشخص شد که به جز مولفه امنیتی و دفاعی، مولفه زمان شناختی و مولفه سلامت و بهداشت بقیه مولفه ها دارای همبستگی می باشند و مولفه مالی اقتصادی، اخلاق و مسائل اجتماعی همبستگی بالایی داشتند. همچنین باتوجه به نمودار تحلیل عاملی (ضریب تی) و جدول بالا برای شاخص های مولفه ها به جز امنیتی و دفاعی، زمان شناختی و سلامت و بهداشت برای بقی مولفه ها مقدار آزمون تی بالاتر از ۱/۹۶ می باشد مقدار آزمون تی معنی دار می باشد که نشان می دهد شاخص ها با مولفه مربوطه ارتباط دارند بنابراین گویه های باقی مانده، برای سنجش متغیر سبک زندگی ایرانی اسلامی همبستگی مناسب دارد. در این مدل هر نشانگر معرف یک اندازه گیری توأم با خطا از عامل یا مفهوم در الگو است. همچنین در این مدل جهت علیت از سازه به نشانگرها است. یعنی فرض می شود اندازه گیری های مشاهده شده تغییر در متغیر مکنون را منعکس می کنند. به عبارت دیگر با تغییر در سازه یا مفهوم مورد نظر تغییر در همه نشانگر بارز می شود. همچنین از آنجایی که متغیر مکنون به عنوان علت اندازه گیری های مشاهده شده در نظر گرفته شد است مسیرها برای مدل به صورت انعکاسی از عامل اصلی مشخص شده اند. نتایج شاخص استون-گیسر برای تمامی مولفه ها مثبت می باشد و این مثبت بودن باتوجه به بیشتر بودن مقادیر شاخص برای مولفه های مالی و اقتصادی، اخلاق، خانواده و سبک زندگی ایرانی اسلامی از تخمین قوی تری نسبت به سایر مولفه ها برخوردار می باشد که مقادیر مثبت این شاخص نشان دهنده کیفیت مناسب مدل اندازه گیری انعکاسی است. با تطبیق نتایج با شاخصهای برازش مدل به این نتیجه می رسیم که تمامی مدلهایی که از مولفه های متغیرهای سبک زندگی ایرانی اسلامی بدست آمده است، قابل قبول می باشد. چون دامنه پذیرش این ضریب مقادیر کمتر از ۰/۰۵ می باشد. همچنین مولفه های مرتبط با متغیر برنامه ریزی درسی در نتایج حاصل از هر پرسشنامه همبستگی دارند که در نتایج مشخص شد که همه مولفه ها دارای همبستگی می باشند و شایستگی های معلم، زمان آموزش و ارزشیابی و محیط کاری همبستگی بالایی داشتند. همچنین باتوجه به نمودار تحلیل عاملی (ضریب تی) و جدول بالا برای شاخص های تمامی مولفه ها مقدار آزمون تی بالاتر از ۱/۹۶ می باشد مقدار آزمون تی معنی دار می باشد که نشان می دهد شاخص ها با مولفه مربوطه ارتباط دارند بنابراین گویه های باقی مانده، برای سنجش متغیر برنامه درسی همبستگی مناسب دارد. نتایج نشان می دهد که مقدار شاخص استون-گیسر برای تمامی مولفه ها مثبت می باشد و این مثبت بودن باتوجه به بیشتر بودن مقادیر شاخص برای مولفه های هدف، روش، بسته آموزشی، زمان آموزش، شایستگی های معلم، محتوا از تخمین قوی تری نسبت به سایر مولفه ها برخوردار می باشد که مقادیر مثبت این شاخص نشان دهنده کیفیت مناسب مدل اندازه گیری انعکاسی است. ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده نشان داد که تمامی مدلهایی که از مولفه های متغیرهای برنامه درسی

بیان کرد که این مقوله از ۴۱ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۲۹ مضمون ذکر شد که در قالب ۴ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند و بحث مربوط به کتب دینی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. در ارتباط با تحلیل مقوله های مربوط با عناصر برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی می توان بیان کرد که این مقوله از ۷۷ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۷۱ مضمون ذکر شد که در قالب ۶ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند. بحث مربوط به مولفه های محتوای برنامه درسی و آموزشی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. در ارتباط با تحلیل مقوله های اصلی و فرعی برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی می توان بیان کرد که این مقوله از ۱۱۴ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۸۷ مضمون ذکر شد که در قالب ۸ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند که بحث مربوط به مولفه محتوای آموزشی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. در ارتباط با تحلیل ارائه یک الگوی مناسب برای برنامه درسی براساس سبک زندگی ایرانی اسلامی می توان بیان کرد که تمامی مصاحبه شوندگان با ارائه یک الگوی مناسب براساس برنامه درسی سبک زندگی ایرانی اسلامی موافق بودند که این اظهار داشتند که این موضع دارای محدودیتهایی در حوزه اجرایی می باشد. از ۷۷ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۵۱ مضمون ذکر شده که در قالب ۶ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند در ارتباط با ارائه یک الگوی مناسب برای برنامه درسی براساس سبک زندگی ایرانی اسلامی مولفه رعایت ابعاد سبک زندگی ایرانی اسلامی و همچنین لزوم برنامه ریزی اساسی و علمیاتی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. در ارتباط با تحلیل مقوله های مربوط با ارائه راهکار برای بهبود وضعیت اثربخشی سبک زندگی ایرانی اسلامی بر برنامه درسی دوره متوسطه نظام آموزشی کشور می توان بیان کرد که این مقوله از ۳۱ مضمون تشکیل شده که با حذف مضامین تکراری ۲۲ مضمون ذکر شد که در قالب ۳ مولفه به شکل مقوله های فرعی قرار گرفتند که به شکل زیر می باشند. مشاهده شد که بحث مربوط به تولید محتوا متناسب با سبک زندگی ایرانی اسلامی و آمادگی تغییرات اساسی در نظام آموزشی در ۸ مصاحبه انجام شده از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. نتایج به دست آمده با نتایج عسکری و همکاران (۴) در مقاله ای با عنوان بررسی سبک زندگی اسلامی و آفت های آن جهت ارائه راهکارهای اصلاح سبک زندگی در تحقق نظام پیشرفته اسلامی که بیان کردند که اخلاق و سبک زندگی، قلب تپنده فرهنگ در مکتب اسلام و بینش توحیدی است. در جهت تحقق نظام های اسلامی می بایست متناسب با جهان بینی اسلامی برنامه ریزی برای اصلاح سبک زندگی کرد تایید کننده این نتایج است. همچنین نتایج محسنی و میرگل (۵)، احمدی و ذوالفقاری (۶)، رجاشری ۱ و همکاران (۷) که در مقاله ای با عنوان بررسی تاثیر سبک زندگی بر وضعیت آموزشی و سلامت بیان کردند که تجزیه و تحلیل آماری کاهش معنی داری را در الگوهای آموزشی با افزایش سطح زندگی نشان داد. نتایج حاکی از آن است که افراد دارای

خدا محوری، با سبک زندگی انسان مدارانه ی غربی متفاوت است. آموزش متوسطه یکی از مراحل سه گانه آموزش همگانی است که معمولاً شامل آموزش‌هایی است که پس از آموزش ابتدایی و قبل از آموزش عالی به دانش‌پژوهان ارائه می‌شود. آموزش همگانی را می‌توان به آموزش قبل از مدرسه، آموزش ابتدایی و آموزش متوسطه تقسیم‌بندی کرد. براساس اصلاحات ساختار دوره‌های آموزشی، دوره متوسطه متشکل از دوره اول و دوم (هر کدام سه سال و پس از دوره شش ساله ابتدایی) است. در ایران، دانش‌آموزان پس از گذراندن مقاطع دبستان وارد دوره جدیدی به نام متوسطه دوره اول یا دبیرستان دوره اول می‌شوند. متوسطه دوره اول در نظام آموزشی جدید به وجود آمده است. هرچند در گذشته هم به همین صورت بوده است. متوسطه دوره اول شامل سه پایه تحصیلی هست: هفتم، هشتم، نهم. متوسطه دوره دوم پس از دوره اول آغاز می‌شود و شامل سه پایه تحصیلی دهم، یازدهم، دوازدهم است.

References

1. irannejad, P., monemi, F. (2017). Assessing Needs of Curriculum based on Islamic-Iranian lifestyle in High School. *Journal of Islamic Education*, 12(25), 55-70. doi: 10.30471/edu.2017.1345
2. Sharifi, A.H, (2012), lifestyle as an indicator to evaluate the level of faith, *Marafet Journal of Cultural and Social Knowledge*, year 3, number 3: 62-49
3. Mehrmohammadi, (2014), *Curriculum: Perspectives, Approaches and Prospects*, Tehran, Semat Publications, 7th edition.
4. Askari, E., Motamed, S., zarenezhad, A., & amani, B. (2021). Study of Islamic Lifestyle and Its Plagues to Provide Solutions to Improve the Lifestyle in the Realization of the Advanced Islamic System. *New Approaches to Jihadi Management and Islamic Governance*, 1(2), 25-40.
5. Mohseni S, Mirgol A. (2020), Determining the Role of Islamic Lifestyle, Social Desirability and Self-Efficacy with Happiness and Mental Health in Students. *hrjbaq*; 5 (3) :137-143
6. Ahmadi, A., & Zolfaghari, A. (2019). The evolution of science and technology From unity to plurality (cultural-historical approach). *INTERCULTURAL STUDIES QUARTERLY*, 14(39), 121-148.

3- Sano

بدست آمده است، قابل قبول می‌باشد. چون دامنه پذیرش این ضریب مقادیر کمتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۰۱۸ می‌باشد.

در نهایت اینکه نتایج مطالعات اسماعیل ۱ و همکاران (۸) و همچنین نتایج تریک ۲ و همکاران (۹) در مقاله‌ای با عنوان استانداردهای اجرای برنامه درسی پزشکی سبک زندگی همخوانی دارد. همچنین نتایج مطالعات سانو ۳ و همکاران (۱۰) تایید کننده این نتایج است.

در نهایت اینکه نظام آموزشی کشورها به منظور تربیت فراگیرانی مستقل، منعطف، خلاق و دارای تفکر انتقادی لازم است، در حوزه اهداف، محتوا، وسایل، روش‌ها و نیز فرصت‌ها و فعالیت‌های تربیتی تجدید نظر به عمل آورند. از دیرباز طراحی برنامه درسی و ارائه موضوعات به شکل‌های مختلف صورت گرفته است، تربیت سازنده دارای ابعاد مهم مورد توجه در غالب ادیان و مکاتب مختلف است، یکی از این ابعاد سبک زندگی است. سبک زندگی از مفاهیم بسیار مهم علوم اجتماعی است که اغلب برای بیان روش زندگی مردم به کار می‌رود. این مفهوم منعکس کننده طیف کاملی از ارزش‌ها، عقاید و فعالیت‌های اجتماعی است. سبک زندگی از الگوهای فرهنگی، رفتاری و عاداتی شکل می‌گیرد که افراد به طور روزمره آنها را در زندگی فردی و اجتماعی خود به کار می‌گیرند. سبک زندگی شامل فعالیت‌های معمول و روزانه است که شخص آنها را در زندگی خود به کار گرفته و روی سلامت او تاثیر دارد. در واقع سبک‌های زندگی الگوهایی برای کنش هستند که مردم را از هم متمایز می‌کنند. سبک‌های زندگی کمک می‌کنند تا آنچه را مردم انجام می‌دهند و چرایی آن و معنایی که برای آنها و دیگران دارند را درک کنیم، به عبارت دیگر اصطلاح شیوه زندگی به روش زندگی مردم اشاره داشته و بازتابی کامل از ارزش‌های اجتماعی، طرز برخورد و فعالیت‌ها می‌باشد. گونه‌ای سبک زندگی است که بر پایه آمیختگی دو فرهنگ ایرانی و اسلامی باشد و در واقع، زیستن به خواست دیدگاه آنان از اسلام، زندگی و ایرانی بودن باشد؛ به‌طور ویژه فقه شیعه آن را تبیین می‌کند، از سوی سازمان تبلیغات اسلامی بیان می‌گردد و به طور گسترده در سخن‌سران سیاسی آن کشور و سیاستمداران فرهنگی مهم انگاشته می‌شود. سبک زندگی ایرانی-اسلامی، آغاز و مقدمه‌ای برای تمدن‌سازی نوین اسلامی و در نهایت تحقق پیشرفت و توسعه ایرانی اسلامی است. پیروی از سبک زندگی اسلامی و درونی سازی آن در بطن جامعه، آغازی برای اجرای اصول دینی و تحقق آرمان‌ها و اهداف اسلامی در جامعه است. لازمه این امر، تبعیت از احکام و فرهنگ دینی و پرهیز از الگوهای غربی سبک زندگی است. رواج ارزش‌های غربی و فرهنگ بیگانه در جامعه، مانعی در مسیر رشد و توسعه بوده و موجب غفلت از هنجارهای اجتماعی و فرهنگ دینی و در نهایت عقب ماندگی اقتصادی و اجتماعی می‌شود. یکی از مهمترین دلایل نیاز به تمدن‌سازی نوین اسلامی، تهاجم فرهنگی غرب و تحمیل سبک زندگی غربی در جوامع اسلامی است. با توجه به اینکه ارزش‌ها و فرهنگ غربی با هنجارها و اعتقادات جامعه ما در تضاد است؛ بسط سبک زندگی غربی، مانعی بزرگ در مسیر تحقق پیشرفت و توسعه تلقی می‌شود؛ از این رو، گسترش سلوک حیات دینی از ضروریات جامعه است؛ یعنی اینکه ارائه تفسیری توحیدی از زندگی بر مبنای

1- Ismail

2- Triik

7. Rajashree, A. D. S. D. S., & Saha, G. I. D. A. P. (2021). Evaluation of Impact of Lifestyle and Educational Status on Periodontal Health: A Cross Sectional Study.
8. Ismail, F., Pawero, A. M. D., & Umar, M. (2021). Education Planning and Its Implications for Education Policy during the Covid-19 Pandemic. *International Journal for Educational and Vocational Studies*, 3(2), 110-115.
9. Trilk, J. L., Worthman, S., Shetty, P., Studer, K. R., Wilson, A., Wetherill, M., & Rea, B, (2021), Undergraduate medical education: lifestyle medicine curriculum implementation standards. *American Journal of Lifestyle Medicine*, 15598276211008142.
10. Sano, M., Iwasa, H., Nakayama, C., Moriyama, N., Katsuyama, K., & Yasumura, S. (2020). Relationship between prolonged media usage and lifestyle habits among junior and senior high school students. [*Nihon Koshu Eisei Zasshi*] *Japanese Journal of Public Health*, 67(6), 380-389.